

SID

سرویس های ویژه

سرویس ترجمه تخصصی

کارگاه های آموزشی

بلاگ مرکز اطلاعات علمی

عضویت در خبرنامه

فیلم های آموزشی

کارگاه های آموزشی مرکز اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی

مباحث پیشرفته یادگیری عمیق؛ شبکه های توجه گرافی (GAN)

مباحث پیشرفته یادگیری عمیق؛
شبکه های توجه گرافی
(Graph Attention Networks)

آموزش استفاده از وب آو ساینس

کارگاه آنلاین آموزش استفاده از
وب آو ساینس

کارگاه آنلاین مقاله روزمره انگلیسی

مشخصات نویسندگان:

- ۱- حسین خانی کلقای، استادیار دانشگاه علوم و معارف قرآن کریم دانشکده علوم قرآنی خوی ،
شماره تماس: ۰۹۱۴۱۰۳۵۳۶۸ khani.kalgay@gmail.com
- ۲- صدیقه گلشنی اصل، دانشجوی کارشناسی ارشد علوم قرآن و حدیث دانشگاه علوم و معارف قرآن کریم
دانشکده علوم قرآنی خوی، ۰۹۳۵۳۹۰۲۵۳۴
- ۳- کبری غفاری، دانشجوی کارشناسی ارشد علوم قرآن و حدیث دانشگاه علوم و معارف قرآن کریم دانشکده
علوم قرآنی خوی، ۰۹۳۹۲۳۴۴۲۳۸

عنوان : مفهوم شناسی واژه "عصر" در فرایند ترجمه‌ی قرآن (با محوریت ترجمه‌های آیتی، قمش‌های، رضایی، فولادوند، مشکینی)

چکیده:

کلام حق که زیباترین کلام است، طبعاً زیباترین ترجمه را می‌طلبد، و از آنجا که ترجمه قرآن کوتاه‌ترین راه انتقال معانی این کتاب الهی به شمار می‌رود، نیاز است ترجمه آن به گونه‌ای انجام گیرد که به بهترین نحو مفاهیم آن را به مخاطبان عرضه کند. با توجه به اینکه انتقال بیان اعجاز آمیز لفظی قرآن امری تقریباً ناممکن است، اما با رعایت اصول و قواعد فن ترجمه و ساختارهای زبان شناسی بویژه ساختار لغوی کلمات می‌توان ترجمه‌های دقیق و نزدیک به مفهوم کلام وحی ارائه داد. در این راستا برابر سازی معانی واژگان‌ها در ترجمه‌ها امری مهم به شمار می‌رود و در پی آن این سؤال پیش می‌آید که میزان موفقیت ترجمه‌های قرآن در برابر یابی فارسی کلمات چقدر بوده است؟، در تحقیق پیش رو واژه عصر و مشتقات آن در چند ترجمه معاصر (آیتی، قمش‌های، رضایی، فولادوند، مشکینی) مورد بررسی قرار گرفته و ترجمه برتر از میان ترجمه‌ها معرفی و یا پیشنهاد شده و به این نتیجه رسیده که واژه عصر دارای معانی فشردن، زمان، شب و روز، پناهگاه و غیره می‌باشد و با توجه به جایگاهی که در آن قرار می‌گیرد یکی از این معانی را به خود می‌گیرد و معنی کثیر الإستعمال آن فشردن است.

کد واژه: واژه‌شناسی، عصر، ترجمه قرآن، نقد ترجمه قرآن.

۱. مقدمه

ترجمه باید منعکس کننده مفهوم و محتوای زبان مبدا با رعایت آرایش های لفظی و خالی از هرگونه حشو و زوائد، در زبان مقصد باشد. قرآن کریم که احسن الحدیث است و کلام الهی می باشد بهترین ترجمه را می طلبد که بیان کننده دقیق مفاهیم الهی باشد. در این زمینه ترجمه های بسیاری صورت گرفته است که بعضی از آنها در انتقال مفاهیم قرآنی به مخاطبان خود نارسا بوده اند ولغزش هایی در آنها صورت گرفته است که نقد و بررسی ویژه ای را می طلبند که در پی آن، این مساله مطرح می شود که آیا در ترجمه کلمات به ساختار نحوی و زبان شناختی کلمات توجه شده است؟ و توجه به حوزه های معانی واژگان چه جایگاهی دارد؟ از جمله واژگان مورد بحث اختلاف واژه عصر است که در این پژوهش به طور اجمالی مورد بررسی قرار می گیرد. و سپس با ۵ ترجمه معاصر قرآن تطبیق داده می شود. این پژوهش در پی پاسخ به این سوال است که واژه عصر در لغت و قرآن به چه معانی به کار رفته؟ و میزان موفقیت ترجمه های قرآن در برابر یابی فارسی این واژه چقدر بوده است؟ در رابطه با معنا شناسی واژگان قرآن، مقالات بسیاری نگارش یافته که از جمله ارزیابی ترجمه های معاصر فارسی قرآن کریم مشتمل بر ماده (حشر) توسط سه نویسنده کاووس روحی برنق، علی حاجی خانی، محسن فریادرس، تحلیل معناشناختی برخی از واژگان قرآن در فرآیند ترجمه توسط سید حسن سیدی، حسن خلف، سیف الله احدی، اردشیر سنچولی جدید می باشد. اما ویژگی این پژوهش بررسی زبان شناختی و معنای واژه عصر و مشتقاتش است که تاکنون مورد بررسی و تطبیق قرار نگرفته است. این تحقیق در راستای نقد و بررسی ترجمه های واژه عصر و مشتقات آن در ۵ ترجمه (فولادوند ، مشکینی ، قمشه ای ، مکارم ، رضایی) می باشد. که با مراجعه به کتب لغت و تفاسیر و همچنین با توجه به سیاق و بافت آیات به معانی دقیق اشاره شده و با تطبیق ترجمه های قرآن، ضعف و توفیق ترجمه ها بیان شده است.

۲. بررسی لغوی واژه عصر

واژه عصر به صورت ثلاثی مجرد عَصَرَ (العصر، العَصْر، العَصْرُ، العَصْرُ) به معنای روزگار (ابن منظور، بی تا، ج ۴، ص ۵۷۶، فراهیدی، بی تا، ج ۱، ص ۲۹۲، مرتضوی زبیدی، بی تا، ج ۷، ص ۲۲۹، بستانی، ۱۳۷۵، ص ۹۱۲) و جمع آن أَعْصَرُ، أَعْصَرُ، عَصُور، عَصْرٌ، أَعْصِرَ (ابن منظور، بی تا، ج ۴، ص ۵۷۶، فراهیدی، بی تا، ج ۱، ص ۲۹۲، مرتضوی زبیدی، بی تا، ج ۷،

ص ۲۲۹، بستانی، ۱۳۷۵، ص ۹۱۲) وَالْعَصْرُ (فراهیدی، بی تا، ج ۱، ص ۲۹۲)، وَالْعَصْرُ (مرتضوی زبیدی، بی تا، ج ۷، ص ۲۲۹) الْعَصْرُ وَالْعَصْرَةَ (بستانی، ۱۳۷۵، ص ۹۱۲) به معنای پناهگاه می باشد.

الْعَصْرُ در معنای شب و هم در معنای روز به کار می رود و العصران به معنای شب و روز می باشد در این معنا جمع آن معاصِرُ و معاصیرُ است (ابن منظور، بی تا، ج ۴، ص ۵۷۶، فراهیدی، بی تا، ج ۱، ص ۲۹۲، مرتضوی زبیدی، بی تا، ج ۱، ص ۲۲۹). عصر به معنی فشردن و المعصره اسم مکان بروزن مَفْعَلٌ به معنای جایگاه فشردن (جایی که در آن انگور فشار داده می شود تا آب و عصاره آن خارج شود) (ابن منظور، بی تا، ج ۴، ص ۵۷۸). از مشتقات این ریشه، واژه المعصرات اسم فاعل از باب افعال به معنای ابرهای بارانی و باران زا به کار می رود. (ابن منظور، بی تا، ج ۴، ص ۵۷۸، فراهیدی، بی تا، ج ۱، ص ۲۹۵) و همچنین معصر به معنای زنی که وارد زمان جوانی شود و آن رادرک کند و حائض شود، می باشد و در این معنا جمع آن معاصر و معاصیر است. والعصر، العصره به معنای غبار شدید و گرد و خاک (ابن منظور، بی تا، ج ۴، ص ۵۷۹، مرتضوی زبیدی، بی تا، ج ۷، ص ۲۲۹، بستانی، ۱۳۷۵، ص ۹۱۲) و اعصار بر وزن افعال به معنای بادی که برانگیزاننده ابرها است، می باشد (فراهیدی، بی تا، ج ۱، ص ۲۹۵).

بنابراین واژه عصر در کتب لغت بر شش معنا از جمله ۱- روزگار ۲- پناهگاه ۳- زمان ۴- فشردن ۵- ابرهای بارانی و باران زا ۶- غبار شدید و گرد و خاک به کار رفته است لذا براساس آنچه که از سوی لغویون ارائه شده است اصلی ترین کاربرد آن در معنای فشردن است.

۳. کاربردهای قرآنی واژه عصر

واژه عصر به همراه مشتقات آن ۵ مرتبه در قرآن آمده است که از این تعداد ۲ مورد آن به صورت فعل مضارع (أعصرُ، یعصرون) و ۳ مورد دیگر آن به صورت اسم فاعل، مفرد و مصدر (معصرات، عصر، اعصار) می باشد که در معنای متفاوتی به کار رفته اند.

راغب واژه عصر را مصدر (عصرت) به معنای فشردن و معصورا به معنای فشرده شده و عصاره را به معنای تفاله و شیره چیزی که فشرده شده است و عصاره چیزی را با زحمت اخذ کردن در نظر گرفته همان طور که در آیات (۳۶ و ۴۹ یوسف) در این معنا به کار رفته است.

و معصرات به معنای ابرهایی پرباران و باران ریز که بوسیله گردبادهای تند می آیند و می بارند، می باشد و در آیه ۲۶۶ بقره اعصار به معنای گردبادی سخت است (راغب اصفهانی، ۱۳۷۴، ج ۲، ص ۶۰۶، قریشی، ۱۳۷۱، ج ۷، ص ۶۰۶)

التحقیق، عصر را به معنای فشردن بر چیزی برای رسیدن به نتیجه مطلوب که در موارد مختلفی مورد استفاده قرار می گیرد. مثلا فشار دادن انگور برای رسیدن به آب آن و فشار دادن بر لباس شسته شده برای خروج رطوبت آن و فشار ابر

برای نزول باران و درآیه ۱۴ سوره نباء (المعصرات) به معنای ابرهایی است که در اثر چرخه طبیعی آب تشکیل شده و با سنگینی و فشاری که بر خود وارد می‌کنند موجب بارش باران می‌شوند، در نظر گرفته شده است. (مصطفوی، بی تا، ج ۸، ص ۱۴۷).

نویسنده کتاب قاموس درذیل آیه ۱۴ نباء با در نظر گرفتن معصرات به صیغه فاعل و به معنی فشارنده در معنای آن ۲ احتمال را مطرح کرده است اینکه آیا ابرها همدیگر را فشار می‌دهند و یا بادهای ابرها را می‌فشارند که در این صورت (من) درآیه به معنای (باء) خواهد بود و احتمال اول را ارجح دانسته است. (قریشی، ۱۳۷۱، ج ۵، ص ۷۶) و تفسیر کشاف در تأویل معصرات به فشار آسمانها و بارش باران از ابرهای آسمان اشاره کرده است (زمخشری، ۱۴۰۷، ج ۴، ص ۶۸۶).

۴. نقد و بررسی واژه عصر و مشتقات آن در ترجمه های قرآن

۱-۴. **إِعْصَارٌ** در آیه ۲۶۶ بقره: « أَيْوَدُّ أَحَدُكُمْ أَنْ تَكُونَ لَهُ جَنَّةٌ مِّن تَخِيلٍ وَأَعْنَابٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ لَهُ فِيهَا مِن كُلِّ الثَّمَرَاتِ وَأَصَابَهُ الْكِبَرُ وَلَهُ ذُرِّيَةٌ ضُعْفَاءُ فَأَصَابَهَا إِعْصَارٌ فِيهِ نَارٌ فَاحْتَرَقَتْ...»

الف. ترجمه آیتی: آیا از میان شما کسی هست که دوست داشته باشد که او را بوستانی از خرما و انگور بوده باشد، و جویها در پای درختانش جاری باشد، و هر گونه میوه‌ای دهد، و خود پیر شده و فرزندان ناتوان داشته باشد، به ناگاه گرد بادی آتشناک در آن بوستان افتد و بسوزد؟

ب. ترجمه قمشه‌ای: آیا هیچ یک از شما خواهد که او را باغی باشد از درخت خرما و انگور و زیر آن درختان جویهای روان، و در آن هر گونه میوه موجود باشد، آن گاه ضعف و پیری بدو فرا رسد و او را فرزندان خرد و ناتوان باشد، پس در باغ او بادی آتشبار افتد و همه بسوزد؟

ج. ترجمه رضایی: آیا یکی از شما آرزو دارد که باغی از درختان خرما و انگور داشته باشد که از زیر [درختان] آن، نهرها روان است، [او] برای او در آن (باغ)، از همه محصولات وجود داشته باشد، در حالی که او را پیری رسیده و نسلی (خردسال و) کم توان دارد؛ و گردبادی که در آن آتش است، به آن (باغ) برخورد کند و شعله‌ور گردد؟

د. ترجمه فولادوند: آیا از شما کسی دوست دارد که باغی از درختان خرما و انگور داشته باشد که از زیر آنها نهرها روان است، و برای او در آن [باغ] از هر گونه میوه‌ای [فراهم] باشد، و درحالی که او را پیری رسیده و فرزندان خردسال دارد، [ناگهان] گردبادی آتشتین بر آن [باغ] زند و [باغ] یکسر بسوزد؟

ه. ترجمه مشکینی: آیا یکی از شما دوست دارد که او را باغی باشد از درختان خرما و انگور، که از زیر (درختان) آن نهرها جاری گردد، و او را در آن باغ از هر گونه میوه‌ای باشد، در حالی که پیری به او رسیده و فرزندان خردسال و ناتوان دارد، پس گردبادی محتوی آتش سوزان به آن برسد و یکسره بسوزد؟

واژه إعصار بروزن افعال از عَصَرَ می‌باشد و نظرات تفسیری متفاوتی در رابطه با معنای آن مطرح شده است که از جمله به معنی مطلق فشارآوردن است خواه بوسیله باد صورت بگیرد و یا آتش و سرما باشد و در این آیه به معنای باد تند سوزان و یا گرمای شدید است (مصطفی، ۱۳۸۰، ج ۳، ص ۳۷۲)، طوفان آتش (مترجمان، ۱۳۷۷، ج ۱، ص ۴۳۴) بادی شدید که از زمین به بالا در حرکت است (گردباد)(طبرسی، ۱۳۷۲، ج ۲، ص ۶۵۴، مکارم شیرازی، ۱۳۵۹، ج ۲، ص ۳۸۸)، باتوجه به اینکه یکی از معانی آن در کتب لغت گردباد سخت می‌باشد. بنابراین صحیح است که معنای آن را در این آیه گردباد در نظر بگیریم. طبق بررسی‌های انجام گرفته از ترجمه‌های ذکر شده جز ترجمه قمشه‌ای که واژه اعصار را باد در نظر گرفته در بقیه ترجمه‌ها به گردباد اشاره شده است بدون اینکه به صفت شدت آن اشاره کرده باشند پس هیچ کدام از ترجمه‌ها نتوانسته بار معنایی دقیق این واژه را نشان دهد هر چند برابرسازی تندباد برای اعصار نزدیک به مطلوب است.

۴-۲. العصر در آیه ۱ عصر: «وَالْعَصْرُ إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خَسْرٍ...»

الف. ترجمه آیتی: سوگند به این زمان.

ب. ترجمه قمشه‌ای: قسم به عصر (نورانی رسول صلی الله علیه و آله و سلم یا دوران ظهور ولی عصر علیه السلام).

ج. ترجمه رضایی: سوگند به عصر!.

د. ترجمه فولادوند: قسم به عصر [غلبه حق بر باطل].

ه. ترجمه مشکینی: سوگند به وقت عصر (یا نماز عصر، یا عصر طلوع اسلام و عرضه قرآن به جامعه و یا دوران ظهور حکومت الهی مهدی موعود).

واژه عصر در این آیه را همه مفسران به معنای عصر و زمان در نظر گرفته‌اند اما در اینکه به چه زمانی اطلاق می‌شود اختلاف نظر وجود دارد. برخی به نماز عصر (طبرسی، ۱۳۷۲، ج ۱۰، ص ۸۱۵) عصر ظهور اسلام و قیام پیغمبر اکرم (مکارم شیرازی، ۱۳۵۹، ج ۲۷، ص ۳۱۸) و غلبه حق بر باطل (طباطبایی، بی تا، ج ۲۰، ص ۶۰۱) اشاره کرده‌اند. لذا انتخاب یکی از این احتمالات مشکل به نظر می‌رسد. در ترجمه‌های ذکر شده نیز جز ترجمه رضایی که فقط بر عصر سوگند یاد کرده بقیه به زمان خاصی اشاره کرده‌اند. بنابراین با در نظر گرفتن سیاق آیات بعدی می‌توان نتیجه گرفت که احتمال (زمان

غلبه حق بر باطل) باشد چراکه مضمون دوآیه بعدی این است که خسران عالم انسان را فراگیر است و تنهاکسانی را فراگیر نیست که از حق پیروی کرده و در برابر آن صبر کنند و لذا ترجمه پیشنهادی آیه، ترجمه فولادوند است و همچنین در اصل ترجمه مصداق بیان نکرده همان طور در نص و حیانی بدون قید و بیان مصداق آمده است.

۳-۴. معصرات در آیه ۱۴ نبأ: «وَأَنْزَلْنَا مِنَ الْمُعْصِرَاتِ مَاءً ثَجَّاجًا».

الف. ترجمه آیتی: از ابره‌های باران‌زای آبی فراوان نازل کردیم.

ب. ترجمه قمشه‌ای: و از فشار و تراکم ابرها آب باران فرو ریختیم.

ج. ترجمه رضایی: و از (ابره‌های) فشرده آبی ریزان فرو فرستادیم.

د. ترجمه فولادوند: از ابره‌های متراکم، آبی ریزان فرو آوردیم.

ه. ترجمه مشکینی: و از بادهای فشارآورنده (به ابر) و ابره‌های متراکم درهم فشرده، آب ریزان فراوانی (به صورت باران و برف و تگرگ) فرود آوردیم.

معصرات جمع (معصر) از ماده (عصر) به معنای فشاراست. گوئی که ابر خودش را می فشارد تا آب از درونش فروریزد (مکارم شیرازی، ۱۳۵۹، ج ۲۶، ص ۴۰) و فشردن ابرها می‌باشد (ابن عاشور، بی‌تا، ج ۳۰، ص ۲۴) درواقع این آیه با اشاره به واژه معصرات یک مطلب علمی مهم را مطرح می‌کند. با توجه به علم هواشناسی که در آن با استفاده از اصول و مفاهیم فیزیکی و مدل‌های تجربی عناصر و عوامل مؤثر بر شرایط جوی مورد بررسی قرار می‌گیرد و نیز مبحث چرخه آب در طبیعت و حرکت و جابه‌جایی آب در قسمت‌های مختلف کره زمین که موجب تشکیل ابرها شده و با فشاری که ابرها خود برهم وارد می‌کنند تقطیر و عصاره‌گیری اتفاق می‌افتد و درواقع ابرها عصاره خود را به شکل باران فرو می‌ریزند.

و با نظر در ساختار کلمات در زبان عربی که تأثیر مهمی در معنای کلمات دارند، واژه معصرات نیز از نظر ساختاری اسم فاعل از ریشه عَصَرَ می‌باشد و به معنای ابرهایی است که خود فشار دهنده خویش اند. (رستمی، ۱۳۸۶، ص ۲۴۲)

بنابراین با در نظر گرفتن مطالب فوق، بهترین و دقیق‌ترین ترجمه برای معصرات در این آیه، ترجمه فولادوند و قمشه‌ای که آن را ابره‌های متراکم درهم فشرده ترجمه کرده‌اند خواهد بود. در مابقی ترجمه‌ها صریحاً به این مطلب اشاره نشده است و اکثرشان معصرات را صفت بادها در نظر گرفته‌اند.

۴.۱. أَعْصِرُ در آیه ۳۶ یوسف: «وَدَخَلَ مَعَهُ السِّجْنَ فَتَيَانٍ قَالَ أَحَدُهُمَا إِنِّي أُرْتِنِي أَعْصِرُ خَمْرًا...»

الف. ترجمه آیتی: دو جوان نیز با او به زندان افتادند. یکی از آن دو گفت: در خواب، خود را دیدم که انگور می‌فشارم.

ب. ترجمه قمشه‌ای: و با یوسف دو جوان دیگر هم (از ندیمان و خاصان شاه) زندانی شدند. یکی از آنها گفت: من در خواب دیدم که انگور برای شراب می‌افشرم.

ج. ترجمه رضایی: و دو غلام جوان، همراه او داخل زندان شدند؛ یکی از آن دو (به یوسف) گفت: «براستی من در خواب، خودم را می‌بینم که (انگور برای) شراب می‌فشارم.

د. ترجمه فولادوند: و دو جوان با او به زندان درآمدند. [روزی] یکی از آن دو گفت: «من خویشتن را [به خواب] دیدم که [انگور برای] شراب می‌فشارم.»

ه. ترجمه مشکینی: و همراه یوسف دو غلام (از غلامان شاه) وارد زندان شدند، یکی از آن دو گفت: من (در خواب) خودم را می‌دیدم که انگور (برای ساختن شراب) می‌فشارم.

در آیه مربوطه واژه عصر به صورت فعل متکلم وحده *أَعَصِرُ* به کار رفته است. در مورد تعبیر *إِنِّي أَعَصِرُ خَمْرًا* به «من انگور براب ساختن شراب می‌فشارم» چند احتمال مطرح است، یا به خاطر آن است که آن فرد در خواب دید که انگور برای ساختن شراب می‌فشارد، یا انگور را که در خم، تخمیر شده بود برای صاف کردن و خارج ساختن شراب از آن می‌فشارده است، یا اینکه انگور را می‌فشارده تا عصیر آن را به شاه بدهد بی‌آنکه شراب شده باشد، و از آنجا که انگور قابل تبدیل شدن به شراب است این کلمه به آن اطلاق شده است (مکارم شیرازی، ۱۳۵۹، ج ۹، ص ۴۰۶ و ۴۰۷)، پس بنابر این نامیدن انگور به خمیر به اعتبار آن صورتی است که در آینده انگور به خود می‌گیرد؛ پس معنا چنین می‌شود: «یکی از آن دو گفت: من در عالم رؤیا دیدم که انگور برای ساختن شراب می‌فشارم» (طباطبایی، بی تا، ج ۱، ص ۲۳۳، زمخشری، ۱۳۸۹، ج ۲، ص ۶۰۲، آلوسی، ۱۴۲۱، ج ۱۱-۱۲، ص ۸۵۶). و همچنین نظر دیگری در مورد آن وجود دارد که اصل آن «*إِنِّي أَعَصِرُ عنب خَمْرًا*» بوده که عنب حذف شده است (طبرسی، ۱۳۶۰، ج ۶، ص ۷۱۶). پس می‌توان نتیجه گرفت که *أَعَصِرُ خَمْرًا* به معنی فشردن انگور برای ساختن شراب می‌باشد.

در ترجمه‌های مورد بررسی، ترجمه‌های، قمشه‌ای، رضایی، و فولادوند با توجه به اینکه به فعل ساختن اشاره نشده جای اشکال می‌باشد و در ترجمه آیتی فقط به فشردن انگور به تنهایی اشاره شده است. بنابراین ترجمه پیشنهادی، ترجمه مشکینی بدون وجود پرانتزها در ترجمه می‌باشد یعنی: «و همراه یوسف دو غلام از غلامان شاه وارد زندان شدند، یکی از آن دو گفت: من در خواب خودم را می‌دیدم که انگور برای ساختن شراب می‌فشارم.

۵.۱. *يَعْصِرُونَ* در آیه ۴۹ یوسف: «*ثُمَّ يَأْتِي مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ غَامٌ فِيهِ يَغَاتُ النَّاسُ وَ فِيهِ يَعْصِرُونَ*»

الف. ترجمه آیتی: پس از آن سالی آید که مردمان را باران دهند و در آن سال افشردنیها را می‌فشردند.

ب. ترجمه قمشه‌ای: آن گاه بعد از سنوات قحط و شدت مجاعه باز سالی آید که مردم در آن به آسایش و وسعت و فراوانی نعمت می‌رسند.

ج. ترجمه رضایی: آنگاه بعد از آن (خشکسالی)، سالی فرا می‌رسد که در آن باران بر مردم باریده می‌شود؛ و در آن (سال میوه‌ها) می‌فشردند.

د. ترجمه فولادوند: آنگاه پس از آن، سالی فرا می‌رسد که در آن [سال] باران می‌رسد در آن آب میوه می‌گیرند.

ه. ترجمه مشکینی: آن گاه پس از آن، سالی می‌رسد که مردم در آن یاری می‌شوند و باران می‌بینند و در آن پیوسته (پستان حیوانات را برای لبنیات، و میوه‌جات را برای گرفتن آب میوه، و دانه‌ها را برای گرفتن روغن) می‌افشردند.

در این آیه واژه عصر به صورت فعل مضارع *يَعَصِرُونَ* به کار رفته است. در مورد معنای *يعصرون* و اینکه چه چیزی را می‌فشردند، نظریاتی مطرح است از جمله، فشردن انگور، زیتون و کنجد (زمخسری، ۱۳۸۹، ج ۲، ص ۶۱۳) فشردن میوه‌ها و دانه‌های روغنی (طبرسی، ۱۳۶۰، ج ۶، ص ۷۴)، گرفتن روغن انگور و خرما جهت شیره و خوردن و امثال آن و دوشیدن شیر دامها (طباطبایی، بی تا، ج ۱۱، ص ۲۶۰، مکارم شیرازی، ۱۳۵۹، ج ۹، ص ۴۲۷، آلوسی، ۱۴۲۱، ج ۱۱-۱۲، ص ۶۰۷).

با توجه به اینکه *يَعَصِرُونَ* از واژه عصر گرفته شده است و معنی کثیر الإستعمال آن فشردن هر چیزی که قابل فشردن باشد است، پس فشردن ابرها را هم شامل می‌شود که می‌توان به بارش باران نیز اشاره کرد. و معنای آن می‌شود هر چیزی که قابل فشردن باشد از جمله؛ دانه‌های روغنی، میوه‌ها، پستان دامها جهت شیر گرفتن و ابرها جهت باران، که مفهوم کلی از *يَعَصِرُونَ* با توجه به سیاق جمله و مقابله آن با قحطسالی می‌تواند سال فراوانی نعمت باشد.

در ترجمه‌های فوق، ترجمه قمشه‌ای به مفهوم کلی اشاره کرده و به جزئیات نپرداخته و بقیه آنها به غیر از مشکینی که به ذکر مواردی از جزئیات پرداخته، هر کدام *يَعَصِرُونَ* را به موضوع خاصی محدود کرده‌اند، بنابراین ترجمه پیشنهادی ما: پس از آن سال (قحطی و شدت)، سال فراوانی نعمت (که در آن افشردنی‌ها فشرده می‌شوند از جمله، میوه‌ها و دانه‌ها را برای گرفتن آب و روغن، و پستان حیوانات را برای شیر و ابرها جهت باران) می‌باشد.

نتیجه‌گیری:

پژوهش حاضر بعد از بررسی ۵ آیه پیرامون ماده «عصر» و مشتقات آن در قرآن، کتب لغت و تفاسیر و همچنین پاره‌ای از ترجمه‌های فارسی معاصر قرآن (آیتی، قمش‌های، رضایی، فولادوند، مشکینی) با هدف نقد و بررسی این ترجمه‌ها و ارائه معنای دقیق از ماده «عصر»، به این نتایج دست یافت که واژه عصر دارای معانی متفاوتی از جمله (روزگار، پناهگاه، زمان، فشردن، ابرهای بارانی، غبارشدید و گردوخاک) می‌باشد و ترجمه‌های مورد بررسی در افاده معنای واژه «عصر» در آیات قرآنی اغلب موارد «فشردن» را برگزیده‌اند، و از میان این ترجمه‌ها مشکینی و فولادوند در برابرسازی معنایی این واژه موفق‌تر بوده‌اند.

فهرست منابع:

قرآن کریم

آلوسی بغدادی، محمود، (۱۴۲۱ هـ. ۲۰۰ م)، روح المعانی، بیروت- لبنان، دار إحياء التراث العربی.

ابن عاشور، محمد طاهر، (بی تا)، تفسیر التحریر و التنویر، بیروت - لبنان، مؤسسه التاریخ، چاپ جدید

ابن منظور، محمد بن مکرم، (بی تا)، لسان العرب، بیروت، دار صادر، چاپ سوم.

بستانی، فواد افرام، (۱۳۷۵)، فرهنگ ابجدی، تهران، اسلامی، چاپ دوم.

راغب اصفهانی، حسین بن محمد، (۱۳۷۴)، مفردات الفاظ قرآن، تهران، مرتضوی، چاپ دوم.

رستمی، محمد حسین، (۱۳۸۶)، سیمای طبیعت در قرآن، قم، دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم، چاپ دوم.

زمخشری، محمود، (۱۴۰۷ ق)، الکشاف عن حقائق غوامض التنزیل، بیروت، دار الکتب العربی، چاپ سوم.

زمخشری، محمود، (۱۳۸۹)، ترجمه تفسیر کشاف، مترجم مسعود انصاری، تهران، ققنوس.

طباطبایی، سید محمد حسین، (بی تا)، ترجمه تفسیر المیزان، مترجم سید محمد باقر همدانی، دفتر انتشارات اسلامی.

طبرسی، فضل بن حسن، (۱۳۷۲)، مجمع البیان، تهران، ناصر خسرو، چاپ سوم.

طبرسی، ابو علی فضل بن حسن، (۱۳۸۰)، ترجمه تفسیر مجمع البیان، تحقیق و نگارش علی کرمی، فرهنگ و ارشاد اسلامی، چاپ اول.

طبرسی، فضل بن حسن، مترجمان، (۱۳۶۰)، ترجمه مجمع البیان فی تفسیر القرآن، تحقیق رضا ستوده، تهران، فراهانی، چاپ اول

فراهیدی، خلیل بن احمد، (بی تا)، العین، قم، نشر هجرت، چاپ دوم.

قرشی، علی اکبر، (۱۳۷۱)، قاموس قرآن، تهران، دارالکتب الاسلامیه، چاپ ششم.

مترجمان، (۱۳۷۷)، تفسیر هدایت، مشهد، بنیاد پژوهش‌های اسلامی آستان قدس رضوی. چاپ اول.

مرتضی زبیدی، محمد بن محمد، (بی تا)، تاج العروس، محقق علی شیری، بیروت، دارالفکر، چاپ اول.

مصطفوی، حسن، (بی تا)، التحقیق فی کلمات القرآن الکریم، بیروت- قاهره- لندن، دارالکتب العلمیه- مرکز نشر آثار علامه مصطفوی، چاپ سوم.

مصطفی، حسن، (۱۳۸۰)، تفسیر روشن، تهران، مرکز نشر کتاب، چاپ اول

مکارم شیرازی، ناصر، جمعی از نویسندگان، (۱۳۵۹)، ترجمه تفسیر نمونه، تهران، دارالکتب اسلامیه.

SID

سرویس های
ویژه

سرویس ترجمه
تخصصی

کارگاه های
آموزشی

بلاگ
مرکز اطلاعات علمی

عضویت در
خبرنامه

فیلم های
آموزشی

کارگاه های آموزشی مرکز اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی

مباحث پیشرفته یادگیری عمیق؛
شبکه های توجه گرافی
(Graph Attention Networks)

کارگاه آنلاین آموزش استفاده از
وب آوساینس

کارگاه آنلاین مقاله روزمره انگلیسی